

Arbeidsongeschiktheid

140

Centrale Raad van Beroep
16 januari 2019, nr. 16/7702 WAJONG,
ECLI:NL:CRVB:2019:301
(Bruning, Weyers, Hardonk-Prins)
Noot E. van den Bogaard

Wajong 2015. Ontbreken arbeidsvermogen. Duurzaamheid. Bevindingen praktijkschool. Bevindingen begeleiders. Leervermogen. Rijping.

[Wajong art. 1a:1 lid 1 en 4; Sbaow art. 1 onder a, b en c]

Essentie: i. Anders dan het UWV stelt is er geen aanleiding de bevindingen van het praktijkonderwijs en begeleiders als subjectief ter zijde te schuiven.

ii. Dat met de jaren nog een zekere rijping of ontwikkeling zal optreden is een algemene stelling van de verzekeringarts bezwaar en beroep waaraan in het licht van de beperkingen waarmee betrokkene wordt geconfronteerd geen conclusies kunnen worden verbonden.

Samenvatting: i. Uit de rapporten die in hoger beroep zijn overgelegd kan niet worden afgeleid dat betrokkene, anders dan de rechtbank heeft aangenomen, over basale werknemersvaardigheden beschikt en een uur aaneengesloten kan werken zonder substantiële tussentijdse onderbreking.

In het door het UWV genoemde psychologisch onderzoek van 15 april 2014 wordt vermeld dat meerdere keren onduidelijk is of betrokkene instructies begrijpt. Verschillende tests dienden meerdere malen uitgelegd te worden. Het was meerdere keren nodig om instructies op verschillende manieren uit te leggen, deze meerdere keren te herhalen en vragen samen met betrokkene in te vullen. Alle vragenlijsten zijn samen met de onderzoeker ingevuld. Ook is gebleken dat betrokkene veel moeite heeft om zich te richten op informatie die belangrijk is en om afleidende informatie te negeren. Betrokkene haalt niet per definitie betere resultaten nadat informatie meerdere keren verbaal wordt aangeboden.

Wat uit het psychologisch onderzoek van 15 april 2014 naar voren komt wordt bevestigd in de van MET Praktijkonderwijs verkregen informatie van 22 januari 2015. Daaruit blijkt dat betrokkene continu aansturing nodig heeft, niet in staat is zelf werkzaamheden op te pakken en ook bij reeds bekende eenvoudige taken individuele begeleiding en controle nodig heeft die het niveau van toezicht ontstijgt. Anders dan het UWV stelt is er geen aanleiding de bevindingen van het praktijkonderwijs en begeleiders als subjectief ter zijde te schuiven. Die bevindingen sluiten immers aan bij wat in het psychologisch onderzoek is vastgesteld. In het geheel van de ter beschikking staande gegevens heeft de rechtbank terecht onvoldoende onderbouwing gevonden voor het standpunt van het UWV dat betrokkene beschikt over basale werknemersvaardigheden en tenminste een uur aaneengesloten kan werken.

ii. De rechtbank heeft eveneens terecht duurzaamheid van het verlies aan arbeidsvermogen aangenomen in verband met het zeer beperkte leervermogen van betrokkene, zoals dat uit de door hem verstrekte gegevens naar voren komt. Daaraan doet niet af dat betrokkene wordt behandeld met antipsychotica, omdat deze behandeling is gericht op het verbeteren van een psychotisch beeld dat eerst na de onder i genoemde bevindingen en na de datum in geding is ontstaan. Dat met de jaren nog een zekere rijping of ontwikkeling zal optreden is een algemene stelling van de verzekeringarts bezwaar en beroep waaraan in het licht van de beperkingen waarmee betrokkene wordt geconfronteerd geen conclusies kunnen worden verbonden.

Uitspraak op het hoger beroep tegen de uitspraak van de rechtbank Zeeland-West-Brabant van 3 november 2016, 16/121 (aangevallen uitspraak), tussen:

de Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv) [betrokkene] te [woonplaats] (betrokkene)

Procesverloop

Het Uwv heeft hoger beroep ingesteld. Namens betrokkene heeft mr. J.C.M. van Gorkum een verweerschrift en een nader stuk ingediend. Het Uwv heeft nadere stukken ingediend. Het onderzoek ter zitting heeft plaatsgevonden op 5 december 2018. Het Uwv is niet verschenen. Betrokkene is verschenen, bijgestaan door mr. Van Gorkum en [naam], begeleider.

Overwegingen

1.1. Betrokkene, geboren op [geboortedatum] 1997, heeft met een door appellant op 26 januari 2015 ontvangen formulier een aanvraag ingediend voor een uitkering op grond van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong). Bij besluit van 4 mei 2015 heeft het Uvw de aanvraag afgewezen op de grond dat betrokkene beschikt over arbeidsvermogen. Aan dit besluit ligt een rapport van een verzekeringsarts en een rapport van een arbeidsdeskundige ten grondslag.

1.2. Het hiertegen gemaakte bezwaar heeft het Uvw bij beslissing op bezwaar van 14 december 2015 ongegrond verklaard, onder verwijzing naar een rapport van een verzekeringsarts bezwaar en beroep en een rapport van een arbeidsdeskundige bezwaar en beroep.

2. Bij de aangevallen uitspraak heeft de rechtbank het beroep van betrokkene tegen de beslissing op bezwaar van 14 december 2015 gegrond verklaard, dit besluit vernietigd, het besluit van 4 mei 2015 herroepen, bepaald dat aan betrokkene een Wajong-uitkering wordt verstrekt en dat de uitspraak in de plaats treedt van het vernietigde besluit. Ook zijn bepalingen opgenomen over vergoeding van het griffierecht en veroordeling in de proceskosten. De rechtbank heeft hiertoe overwogen dat het Uvw is uitgegaan van een te rooskleurig beeld van de situatie van betrokkene. Betrokkene beschikt niet over basale werknemersvaardigheden en is niet in staat een uur aaneengesloten te werken. Betrokkene heeft hierdoor geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie, welke situatie de rechtbank duurzaam acht, omdat uit de stukken voldoende is gebleken dat betrokkene een zeer beperkt leervermogen heeft.

3.1. Het Uvw heeft hoger beroep ingesteld en onder verwijzing naar een rapport van een verzekeringsarts bezwaar en beroep en een rapport van een arbeidsdeskundige bezwaar en beroep aangevoerd dat de werknemersvaardigheden bij betrokkene op [geboortedatum] 2015, zijn achttiende verjaardag, basaal aanwezig zijn en door training en adequate begeleiding alleen nog maar verder kunnen ontwikkelen. Betrokkene kan de taak Handmatig afwassen verrichten. Er is geen sprake van duurzaam ontbreken van arbeidsvermogen.

3.1.1. De verzekeringsarts bezwaar en beroep heeft daarbij gewezen op gedragsobservaties en overige gegevens uit een psychologisch onderzoek uit 2014, waaruit onder meer is af te leiden dat het

probleemgedrag van betrokkene onvoldoende valt te verklaren uit zijn cognitieve capaciteiten en dat betrokkene geen moeite heeft met langdurige aandacht of concentratie voor auditieve informatie. Hij kan lang aaneengesloten luisteren en werken. Hij kan een taak uitvoeren, zij het in een laag tempo. Als informatie herhaald wordt leidt dit tot verbetering van zijn prestaties. Verder volgt uit informatie van de behandelend psychiater dat betrokkene een licht verstandelijke beperking heeft en dat uit psychiatrisch onderzoek meerdere psychotische symptomen en angsten zijn gebleken, op grond waarvan gesproken kan worden van een psychotische stoornis, waarbij schizofrenie niet is uit te sluiten. Door gebruik van antipsychotische medicatie is het psychotisch beeld verbeterd. Recent is de medicatie verhoogd. Deze gegevens moeten volgens de verzekeringsarts bezwaar en beroep aan de basis liggen van de beoordeling van het arbeidsvermogen. Dat hierbij een te rooskleurig beeld is geschetst, is door de rechtbank niet onderbouwd met aanvullende medische gegevens of feiten. De rechtbank heeft haar oordeel hoofdzakelijk gebaseerd op de subjectieve ervaring van de begeleidster van betrokkene en van de omgeving van betrokkene met betrekking tot zijn gedragsproblemen, aldus de verzekeringsarts bezwaar en beroep. Er is geen sprake van een progressief ziektebeeld en ook niet van een stabiel ziektebeeld zonder behandelmogelijkheden waarbij de aandoening van een dusdanige ernstige aard is dat geen enkele toename van de bekwaamheden mag worden verwacht. De psychiater schrijft immers dat er gestart is met antipsychotische medicatie, waarmee het psychotisch beeld is verbeterd. Na het ophogen van de medicatie wordt verdere verbetering verwacht en lijkt een gevalideerd neuropsychologisch onderzoek geïndiceerd, zodra stabilisering van het beeld is opgetreden. Betrokkene beheerst getuige de conclusie van een psychologisch onderzoek de basisvoorwaarden voor ontwikkeling van sociaal gedrag. Hij wordt daarom zeker in staat geacht om door middel van begeleiding adequater sociaal gedrag te ontwikkelen, waardoor zijn werknemersvaardigheden naar verwachting toenemen. Over de passieve copingstrategie die betrokkene momenteel hanteert, is het realistisch om te veronderstellen dat betrokkene met behulp van adequate psychologische interventies, door zich actiever op te stellen, bekwaamheden kan ontwikkelen,

waardoor zijn belastbaarheid in de nabije toekomst kan toenemen en zijn arbeidsvermogen zal toenemen.

3.1.2. De arbeidsdeskundige bezwaar en beroep heeft te kennen gegeven dat uit informatie van MET Praktijkonderwijs blijkt dat betrokkene instructies begrijpt en enkelvoudige opdrachten kan onthouden en uitvoeren. De instructies moeten telkens herhaald worden maar op een gegeven moment is betrokkene in staat om één enkelvoudige taak zelfstandig uit te voeren. Met behulp van voordoen kan hij enkelvoudige opdrachten onthouden. Hij is in staat om op tijd op de werkplek te komen, kan gezag aanvaarden en stelt zich gemotiveerd op. Hij beschikt over bijzondere gaven als goed kunnen tekenen en is bedreven in het spelen van computerspelletjes, wat vaardigheden laat zien die ook in een werksituatie kunnen worden gebruikt.

3.2. Betrokkene heeft zich aangesloten bij het oordeel van de rechtbank en heeft betwist dat er ontwikkelingsmogelijkheden zijn. Hij is niet in staat om op normale wijze deel te nemen aan het verkeer en zelfstandig op het werk te verschijnen, heeft ADL-begeleiding nodig en kan niet klokkijken. Betrokkene heeft betwist dat hij zich door middel van psychologische interventies actiever kan gaan opstellen en bekwaamheden kan ontwikkelen, omdat daarvoor zijn denkwijze zou moeten veranderen, terwijl hij daarvoor de intelligentie en het zelfinzicht mist. Hij kan instructies niet onthouden en uitvoeren. Hij is niet in staat om op een gegeven moment één enkelvoudige taak zelfstandig uit te voeren en heeft erop gewezen dat hij zonder individuele begeleiding niet tot werken komt, terwijl hij bij een gebrek aan aansturing stilvalt zonder verhelderende vragen te stellen.

4. De Raad komt tot het volgende oordeel.

4.1. Voor het toepasselijk wettelijk kader en de uitleg van de vier criteria van artikel 1a:1, eerste lid, van het Schattingsbesluit wordt korthedshalve verwezen naar de overwegingen 2.1 tot en met 2.6 van de aangevallen uitspraak (ECLI:NL:RBZWB:2016:6931). Daarnaast wordt verwezen naar de uitspraak van de Raad van 5 april 2018, ECLI:NL:CRVB:2018:1018.

4.2. De rechtbank is, na een uitgebreide weergave van de standpunten van partijen en de beschikbare gegevens, inzichtelijk gemotiveerd tot het oordeel gekomen dat betrokkene niet beschikt over mogelijkheden tot arbeidsparticipatie en dat deze situa-

tie duurzaam is. In wat het Uvw naar voren heeft gebracht zijn geen aanknopingspunten te vinden voor een andersluidend oordeel. De overweging 6.3 tot en met 6.6 in de aangevallen uitspraak worden onderschreven. Daaraan wordt het volgende toegevoegd.

4.3.1. Uit de rapporten die in hoger beroep zijn overgelegd kan niet worden afgeleid dat betrokkene, anders dan de rechtbank heeft aangenomen, over basale werknemersvaardigheden beschikt en een uur aaneengesloten kan werken zonder substantiële tussentijdse onderbreking.

4.3.2. In het door het Uvw genoemde psychologisch onderzoek van 15 april 2014 wordt vermeld dat meerdere keren onduidelijk is of betrokkene instructies begrijpt. Verschillende tests dienden meerdere malen uitgelegd te worden. Het was meerdere keren nodig om instructies op verschillende manieren uit te leggen, deze meerdere keren te herhalen en vragen samen met betrokkene in te vullen. Alle vragenlijsten zijn samen met de onderzoeker ingevuld. Ook is gebleken dat betrokkene veel moeite heeft om zich te richten op informatie die belangrijk is en om afleidende informatie te negeren. Betrokkene haalt niet per definitie betere resultaten nadat informatie meerdere keren verbaal wordt aangeboden.

4.3.3. Wat uit het psychologisch onderzoek van 15 april 2014 naar voren komt wordt bevestigd in de van MET Praktijkonderwijs verkregen informatie van 22 januari 2015. Daaruit blijkt dat betrokkene continu aansturing nodig heeft, niet in staat is zelf werkzaamheden op te pakken en ook bij reeds bekende enkelvoudige taken individuele begeleiding en controle nodig heeft die het niveau van toezicht ontstijgt. Anders dan het Uvw stelt is er geen aanleiding de bevindingen van het praktijkonderwijs en begeleiders als subjectief ter zijde te schuiven. Die bevindingen sluiten immers aan bij wat in het psychologisch onderzoek is vastgesteld.

4.3.4. In het geheel van de ter beschikking staande gegevens heeft de rechtbank terecht onvoldoende onderbouwing gevonden voor het standpunt van het Uvw dat betrokkene beschikt over basale werknemersvaardigheden en tenminste een uur aaneengesloten kan werken.

4.4. De rechtbank heeft eveneens terecht duurzaamheid van het verlies aan arbeidsvermogen aangenomen in verband met het zeer beperkte leervermogen van betrokkene, zoals dat uit de door hem verstrekte gegevens naar voren komt.

Daaraan doet niet af dat betrokkene wordt behandeld met antipsychotica, omdat deze behandeling is gericht op het verbeteren van een psychotisch beeld dat eerst na de onder 4.3.2 en 4.3.3 genoemde bevindingen en na de datum in geding is ontstaan. Dat met de jaren nog een zekere rijping of ontwikkeling zal optreden is een algemene stelling van de verzekeringsarts bezwaar en beroep waaraan in het licht van de beperkingen waarmee betrokkene wordt geconfronteerd geen conclusies kunnen worden verbonden.

4.5. Uit 4.2 tot en met 4.4 vloeit voort dat het hoger beroep niet slaagt. De aangevallen uitspraak zal worden bevestigd.

5. Het Uvw wordt veroordeeld in de proceskosten die betrokkene in hoger beroep heeft moeten maken. Deze kosten worden begroot op € 1.024,- aan kosten van rechtsbijstand en € 25,68 aan reis- en verblijfkosten.

6. Van het Uvw wordt op grond van artikel 8:109, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht griffierecht geheven.

Beslissing

De Centrale Raad van Beroep

- bevestigt de aangevallen uitspraak;
- veroordeelt het Uvw in de proceskosten van betrokkene tot een bedrag van € 1.049,68;
- bepaalt dat van het Uvw een griffierecht wordt geheven van € 503,-.

NOOT

1. Los van het in 2015 gewijzigde arbeidsongeschiktheids criterium en uitzonderingen daargelaten is er van oudsher één aspect waarin een Wajong-beoordeling verschilt van een WIA-beoordeling: de aanwezigheid van informatie van professionele hulpverleners die vaak al vele jaren bij de jongere betrokken zijn en zowel vanuit hun (vaak dagelijkse) ervaring met de betrokkene als vanuit hun professionele deskundigheid een goed beeld hebben van diens functioneren. Toch werd voor de inwerkingtreding van de Wajong 2015 aan de bevindingen van deze deskundigen maar weinig betekenis gehecht, om geen andere reden dan dat zij geen arts zijn. Vooral in de rechtspraak over de WAO en WIA zijn vele voorbeelden te vinden waarin informatie ter zijde wordt geschoven omdat die niet afkomstig is van een arts. Zie bijvoorbeeld

CRvB 15 juni 2010, ECLI:NL:CRVB:2010:BM7800, waarin de CRvB overwoog dat "(a)an de informatie van de behandelend *fysiotherapeut* niet de betekenis toe(komt) die appellante daaraan toegekend wenst te zien, aangezien het informatie betreft van een *paramedicus* (cursivering EvdB)"; CRvB 12 december 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BY6897, waarin de CRvB overwoog dat "(d)e in hoger beroep ingebrachte gegevens geen duidelijkheid (bieden) over de datum 5 april 2010 en merendeels afkomstig (zijn) van *therapeuten die geen arts zijn* en waarbij appellante geen of slechts een beperkt aantal behandelingen heeft ondergaan (cursivering EvdB)"; CRvB 26 februari 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:607, waarin de CRvB het oordeel van de Rechtbank onderschreef dat "(a)aan de conclusie in het rapport van behandelend *psychotherapeut*, dat appellante niet goed meer inzetbaar is op de arbeidsmarkt, geen doorslaggevend betekenis kan worden toegekend omdat *een psycholoog geen arts is* (cursivering EvdB)" en CRvB 28 december 2018, ECLI:NL:CRVB:2018:4258, waarin de CRvB overwoog dat hij "(n)iet wil afdoen aan de ervaringen van de *begeleiders* en *familieleden* van appellant, *zij zijn echter geen artsen* die medische beperkingen kunnen vastleggen (cursivering EvdB)";

2. In mijn noot bij CRvB 6 april 2016, ECLI:NL:CRVB:2016:1301, «USZ» 2016/334, waarin de CRvB overwoog dat "(d)e door de moeder van appellante ter zitting gegeven toelichting weliswaar een beeld (schetst) over appellante maar daaraan niet het gewicht (kan) worden toegekend dat zij wenst, nu dat *geen medisch objectieve gegevens* bevat (cursivering EvdB)" heb ik uiteengezet dat en waarom dergelijke redeneringen als drogreden kwalificeren, om precies te zijn als autoriteitsdrogreden: de betekenis van de informatie wordt gebaseerd op de autoriteit van de verstrekker en niet op de inhoud van die informatie.

Ik heb er in die noot op gewezen dat de beoordeling van arbeidsgeschiktheid en arbeidsvermogen er praktisch gezegd op neerkomt, dat de verzekeringsarts (1) vaststelt *welke problemen* zich voordoen in het functioneren van de betrokkene en (2) beoordeelt of die problemen zijn aan te merken als *gevolg van ziekte of gebrek*. Wat in dit proces *medisch* is, is (het beoordelen van) het *verband* tussen beperkingen en ziekte. Het

inventariseren en beschrijven van het functioneren en de problemen die zich daarbij voordoen, is *feitelijk* van aard. Of de informatie over het feitelijk functioneren nu afkomstig is van de betrokkene zelf (in het kader van de anamnese), de verzekeringsarts (bijvoorbeeld observaties tijdens het spreekuur), de begeleiders van de woonvoorziening of dagbesteding (beschrijving van het functioneren binnen die voorzieningen) of huisgenoten als partner of ouders (in het kader van de heteroanamnese) maakt daarvoor niet uit. Dat het relaas van de betrokkene als anamnese is opgenomen in een rapport van een verzekeringsarts, maakt de inhoud van dat relaas nog niet medisch. En een heteroanamnese is een gebruikelijk onderdeel – en in sommige situaties zelfs de kern – van het medisch diagnostisch onderzoek.

3. In het kader van de Wajong 2015 is in de zich ontwikkende rechtspraak een duidelijk andere benadering zichtbaar. In haar uitspraak van 15 juni 2017, ECLI:NL:RBZWB:2017:3701, stelt de Rechtbank Zeeland-West-Brabant in r.o. 6.5 vast dat “(u)it de rapportages van de *school* van eiseres blijkt dat er duurzaam begeleiding noodzakelijk is in verband met haar ernstige verstandelijke beperking”, waarna zij overweegt: “De rechtbank onderkent dat de beschikbare informatie, van onder andere [naam dagbesteding], *niet afkomstig is van medisch specialisten*. De informatie is afkomstig van *deskundigen op het gebied van begeleiding en opleiding van minderbegaafde kinderen/jongeren, die dagelijks te maken hebben met eiseres*. Deze informatie weegt *derhalve* zwaar voor de rechtbank (cursivering EvdB)”.

De Rechtbank Overijssel overweegt in zijn uitspraak van 22 oktober 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:3997, «USZ» 2019/2, m.nt. E. van den Bogaard, dat de verwachting van de verzekeringsarts bezwaar en beroep met betrekking tot de toekomstige ontwikkelingen niet uit de door de verzekeringsarts geciteerde passage van het rapport van de *orthopedagoog/psycholoog* is af te leiden en dat “(de rechtbank i) n dit kader ook de verklaringen van de *ouders* dat de ontwikkeling van eiser betrekking heeft op zijn zelfredzaamheid, van belang (acht) (cursivering EvdB)”.

4. Met de hier opgenomen uitspraak sluit de CRvB zich aan bij deze lijn. In de bestreden uitspraak (van de Rechtbank Zeeland-West-Brabant

van 3 november 2016, ECLI:NL:RBZWB:2016:6931, aangehaald in punt 10 van mijn noot bij de uitspraak van de Rechtbank Overijssel van 22 oktober 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:3997, «USZ» 2019/2), oordeelde de rechtbank dat het UWV uitgaat van een te rooskleurig beeld van de situatie van eiser en dat “(d)it beeld (niet) strookt, althans niet geheel, met de informatie van Idris van 15 april 2014 en 26 mei 2015, de CIZ-indicatie van 26 januari 2015, de toelichting van begeleidster [naam begeleidster] ter zitting, de informatie van psychiater [naam psychiater] en de verklaring van eiser ter zitting” (r.o. 6.3 van de bestreden uitspraak).

In hoger beroep voert het UWV aan dat de rechtbank haar oordeel hoofdzakelijk heeft gebaseerd op de subjectieve ervaring van de begeleidster van betrokkene en van de omgeving van betrokkene.

De CRvB maakt hiermee korte metten: “Anders dan het UWV stelt is er geen aanleiding de bevindingen van het praktijkonderwijs en begeleiders als subjectief ter zijde te schuiven. Die bevindingen sluiten immers aan bij wat in het psychologisch onderzoek is vastgesteld.” De bevindingen van de begeleiders van het praktijkonderwijs tellen dan ook ten volle mee. Dat deze begeleiders geen arts zijn, staat daaraan niet in de weg. Ook in de uitspraak van de CRvB van 30 januari 2019, ECLI:NL:CRVB:2019:284, spelen de bevindingen van de stagedocent van de praktijkschool een belangrijke rol, juist omdat “gedurende langere tijd zicht is geweest op het functioneren van appellant op school en tijdens stage” (r.o. 4.6.3). Deze overweging ligt in het verlengde van de hierboven in punt 3 weergegeven uitspraak van de Rechtbank Zeeland-West-Brabant van 15 juni 2017, ECLI:NL:RBZWB:2017:3701, en illustreert het belang van de bevindingen van de praktijkdeskundigen.

5. Het zal geen verrassing zijn dat ik deze benadering van harte ondersteun. Juist omdat het arbeidsvermogen criterium van de Wajong 2015 minder eenduidig is dan het klassieke arbeidsongeschiktheids criterium en (mede als gevolg daarvan) de beoordeling van de ontwikkelingsmogelijkheden van jonggehandicapten met meer onzekerheden is omgeven, kan niet zonder meer worden afgegaan op de (op een à twee spreekuurcontacten gebaseerde en toch vooral theoretische) beoordeling van de verzekeringsarts en